

SISÄLLYS

1	Mitä onni on?	10
2	Onnen aineksia	14
3	Mitä ilman ei voi elää?	17
4	Onnellisuuden näkymättömät ainekset	20
5	Missä olet onnellinen?	23
6	Kaikki ovat samanarvoisia	28
7	Minä ja muut	32
8	Eri tavoin samanlaisia	36
9	Yhdessä eläminen on taito	39

10	Minä olen OK ja sinä olet OK	42
11	Hyvä keskustelija kuuntelee toista	44
12	Mielipiteen perustelemista voi oppia	48
13	Miten mielipiteet syntyvät?	51
14	Millä perusteella teet valintoja?	54
15	Joka päivä teemme valintoja	58
16	Vapaus ja vastuu kuuluvat yhteen	61
17	Vaikutamme toisiimme	64
18	Mistä tiedän, että teen oikein?	67
19	Hyvä elämä	71

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPPIMATERIAALIT
LÄROMEDEL

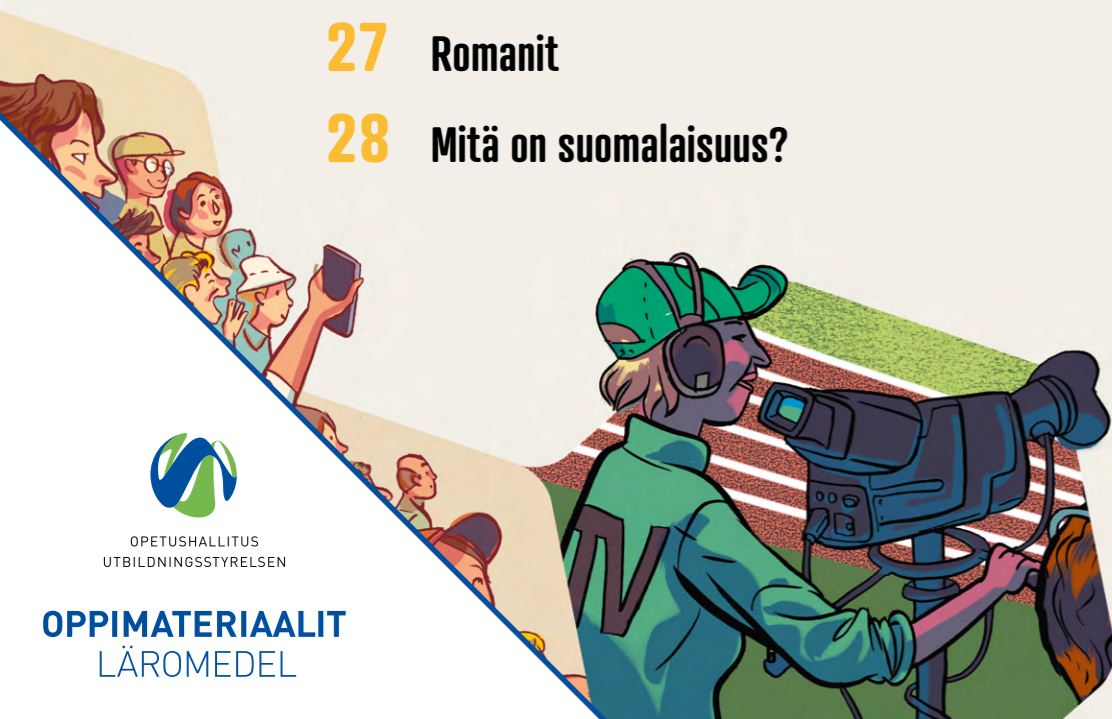

SISÄLLYS

20	Kuka sinä olet?	76
21	Erilaisia rooleja	79
22	Mitä sinä arvostat?	82
23	Somessa kerrotaan itsestä	84
24	Valtakulttuuri ja vähemmistöt	88
25	Saamelaiset	91
26	Vanhoja suomalaisia vähemmistöjä	94
27	Romanit	96
28	Mitä on suomalaisuus?	98

29	Elämäkatsomus	103
30	Ymmärtäminen ja hyväksyminen	106
31	Unesco suojelee ihmiskunnan yhteistä perintöä	108
32	Unescon perintökohteet Suomessa	110
33	Hutunkeittoa ja penkkareita	112
34	Tiedän, uskon ja luulen, että huomenna on pouta	114
35	Voiko kone tietää?	116

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPPIMATERIAALIT
LÄROMEDEL

10

MINÄ OLEN OK JA SINÄ OLET OK

Kun tuntee itsensä, voi hyväksyä muutkin.

Kun tietää millainen itse on

ja kun ymmärtää omia tunteitaan,

pystyy myös välttämään ja selvittämään

väärinkäsityksiä ja riitoja.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPPIMATERIAALIT
LÄROMEDEL

Itsensä ilmaisemista ja toisten ymmärtämistä voi harjoitella. Hyvät vuorovaikutustaidot auttavat olemaan toisten kanssa ja luomaan uusia kaverisuhteita. Niihin kuuluu se, että osaat sanoa ajatuksesi selvästi ja perustella mielipiteesi. Osaat käyttäytyä ihmisiä kohtaan ystävällisesti ja arvostaen. Osaat myös kuunnella muiden ajatuksia ja oppia niistä.

Vuorovaikutustaitoja ovat

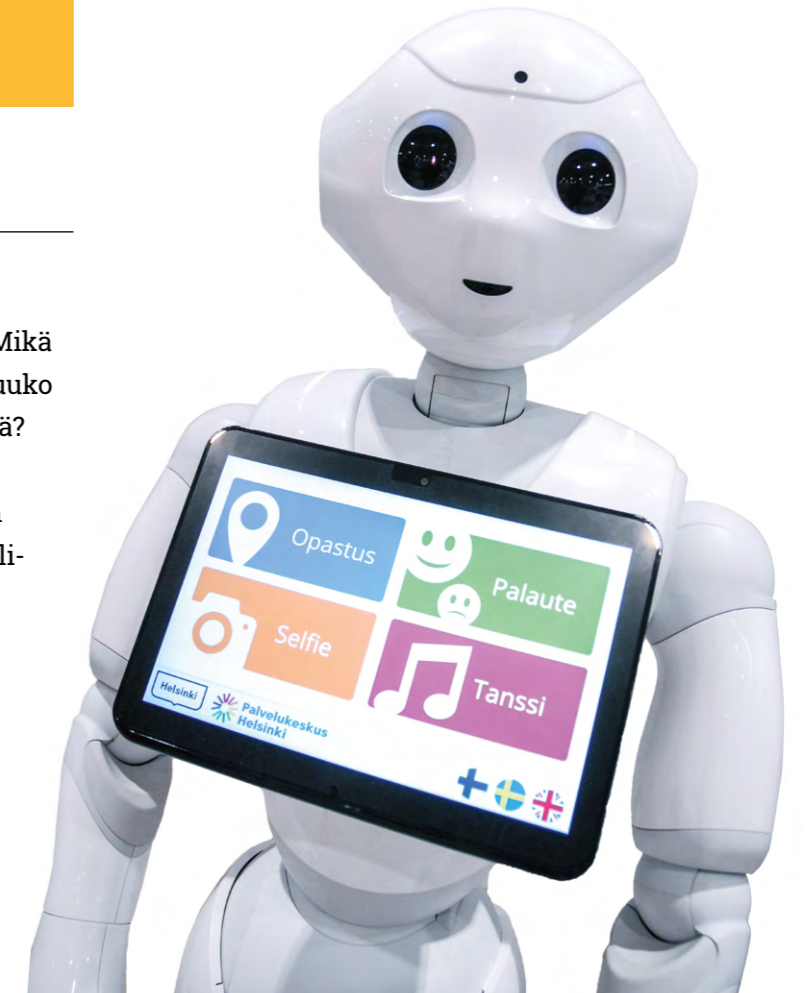
- puhumisen, kuuntelemisen ja havainnoinnin taidot
- taito perustella omat mielipiteet
- taito osoittaa tukea, toisten kannustaminen
- taito ottaa ja pitää puheenvuoroja
- taito jatkaa siitä, mitä toinen on sanonut, ja viedä näin ajatusta eteenpäin
- taito ylläpitää keskustelua.

Tehtäviä

1. Tutki tietolaatikon vuorovaikutustaitoja. Mikä sinulle koulussa on näistä tärkein? Puuttuuko listasta mielestäni jokin tärkeä taito? Mikä?
2. Keksikää vuorotellen tarinaa, jossa toinen aloittaa puheenvuoronsa siitä, mihin edellinen sen päätti. Mihin tarina teidät vie?
3. Järjestäkää väittely jostakin aiheesta. Tutkikaa listaa vuorovaikutustaidoista ja miettikää, mitä taidoista tarvitaan erityisesti väittelyssä.

Hyviin vuorovaikutustaitoihin kuuluu myös omien ja toisten tunteiden hyväksyminen. Jokin asia voi harmittaa ja sen voi sanoa ihan suoraan ilman, että puhuu ilkeästi tai loukkaa toista. Voi sanoa esimerkiksi: ”Tämä asia tuntuu minusta pahalta.” Kun oman tunteensa tunnistaa ja ymmärtää, mistä tunne syntyi, sen kanssa on helpompi olla.

Tulevaisuudessa koneet voivat tehdä monia asioita, joita ihmiset tekevät nykyisin työkseen. Ihmiset sen sijaan ovat koneita parempia luovuudessa ja yhteistyössä. Ihmiset tarvitsevat vuorovaikutustaitoja aina.

11

HYVÄ KESKUSTELIJA KUUNTELEE TOISTA

Hyvään keskusteluun kuuluvat sanojen lisäksi myös eleet, ilmeet ja äänenpainot.

Erityisen tärkeää on oppia kuuntelemaan, mitä muut sanovat.

Tarkka kuuntelu on vaativa ja monille aikuisillekin vaikea taito.

Voi olla työlästä kuunnella toisen henkilön ajatus tarkasti loppuun asti.

Kannattaa kuitenkin yrittää antaa toisen puhua asiansa rauhassa loppuun ja vasta sitten kertoa omat ajatuksensa.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPPIMATERIAALIT
LÄROMEDEL

Miltä tuntuu yrittää jutella, kun toinen katsoo vain puhelintaan?

Kaikille käy joskus niin, että keskittyy johonkin omaan asiaan eikä siihen, mitä toinen haluaa sanoa. Kuuntelemista voi ja pitää kuitenkin harjoitella ja siinä voi kehittyä. Toisten kuuntelemisesta oppii myös uusia ajatuksia ja kärsivällisyyttä.

Kuunteleminen on toisten kanssa olemisen taito. Kuunteleminen on yhtä tärkeää kuin itsensä ilmaiseminen. Keskustelu on kuin peili. Kun jokainen opettelee kuuntelemaan toisia, kaikki saavat puhua vuorollaan.

Yksi tapa harjoitella kuuntelemista on kuunnella äänikirjaa. Silloin oma mielikuvitus työskentelee ja eläytymiskyky kehittyy.

Hyvä kuuntelija

- on kiinnostunut siitä mitä toinen haluaa sanoa,
- katsoo silmiin,
- on tarkkaavainen,
- keskittää huomionsa puhujaan,
- kysyy tarkentavia kysymyksiä,
- näyttää, että hän todella kuuntelee.

28

MITÄ ON SUOMALAISUUS?

Suomeen on eri aikoina muuttanut ihmisiä idästä, lännestä ja etelästä. He ovat tuoneet mukanaan erilaisia kulttuureja, uskontoja, tapoja ja elämäkatsomuksia. Uudet vaikutteet ovat rikastuttaneet suomalaista kulttuuria.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPPIMATERIAALIT
LÄROMEDEL

Usein ajatellaan, että suomalaiset ovat hiljaisia ja rehellisiä. Ehkä tällaisia piirteitä onkin, mutta erot yksilöiden välillä ovat suuria. Eri ryhmiin kuuluviin ihmisiin liittyy erilaisia mielikuvia. Niitä sanotaan stereotyyppiöiksi. Stereotyyppiöiden ongelma on, että niillä leimataan ihmisiä, tapoja ja kulttuureita. Sen sijaan pyrkimyksenä pitäisi olla erilaisten ihmisten ja kulttuurien ymmärtäminen.

Jos Suomi olisi aarrearkku,
mitä kaikkea sieltä löytäisit?